

ELŻBIETA KRĘCISZ-PLIS

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA
„KOTWICE KARIERY – KOMPLEKSOWE
WSPIERANIE UCZNIÓW
ZDOLNYCH W ROZWIJANIU ICH POTENCJAŁU”
Lublin, 17 czerwca 2015 roku

W dniu 17 czerwca 2015 roku na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Kotwice Kariery – kompleksowe wspieranie uczniów zdolnych w rozwijaniu ich potencjału”, zorganizowana przez Katedrę Psychopedagogiki, Instytut Pedagogiki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II i Lechaa Consulting Spółka z o.o. Konferencja została objęta Honorowym Patronatem Lubelskiego Kuratora Oświaty. Spotkanie podzielono na dwie części. W części pierwszej – wykładowej swoje referaty wygłosili: dr Monika Baryła-Matejczuk (WSEI), dr hab. Dorota Kornas-Biela, prof. KUL, mgr Karolina Szczuka (KOWEZiU), dr hab. Czesław Noworol (UJ), mgr Renata Krupa (Lechaa Consulting), dr Tomasz Knopik (WSNS), mgr Anna Podkowa, mgr Małgorzata Mitura Cegłowska i mgr Jerzy Arbuz. Druga część konferencji miała charakter warsztatowy.

Celem konferencji było przekazanie wiedzy dotyczącej doradztwa zawodowego i wspierania rozwoju uzdolnień uczniów gimnazjów oraz upowszechnienie produktów projektu „Kotwice Kariery”. Uczestników konferencji przywitała prof. Dorota Kornas-Biela, natomiast poszczególnych prelegentów do wystąpienia zapraszał dr Tomasz Knopik, który pokrótce przybliżył również przebieg pracy zespołu ekspertów, zajmującego się przygotowaniem narzędzia diagnostycznego, służącego diagnozie predyspozycji edukacyjno-zawodowych, w szczególności uczniów zdolnych, na etapie gimnazjum. Oprócz wspomnianego narzędzia powstała bogata obudowa metodyczna – pięćdziesiąt kart pracy – kluczowy produkt

Mgr ELŻBIETA KRĘCISZ-PLIS – doktorantka Katedry Psychopedagogiki Rodziny, Instytut Pedagogiki, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, ul. Droga Męczenników Majdanka 70, 20-325 Lublin; e-mail: e_krecisz@vp.pl

DOI: [http://dx.doi.org/10.18290/rped.2015.7\(43\).3-18](http://dx.doi.org/10.18290/rped.2015.7(43).3-18)

projektu, który zamieszczony został w poradniku *Punkt ciężkości*. Podręcznik ten otrzymał każdy z uczestników spotkania.

Jako pierwsza swój wykład wygłosiła dr Monika Baryła-Matejczuk, która podjęła zagadnienie kreatywności i elastyczności myślenia oraz ich znaczenie na rynku pracy. Zaprezentowała ona, jak od kreatywności myślenia przejść do elastyczności na rynku pracy. Przybliżyła znaczenie pojęcia kreatywności, wskazała na jej główne elementy, a także wyjaśniła dlaczego kreatywność jest ważna. Następnie omówiła pojęcie elastyczności, która – zdaniem autorki – jest jednym z aktualnych standardów bycia i pracy oraz czerpania z tego satysfakcji. Określając twórcze myślenie jako zdolność do wytwarzania nowych, oryginalnych i wartościowych pomysłów, rozpoznała kreatywność jako twórczość w odniesieniu do podmiotu. Kreatywność to kierowanie procesów myśli, wyobraźni i fantazji w zupełnie nową stronę. Mówiąc o tworzeniu Pani doktor podkreśliła, iż nie wystarczy mieć pomysł. Ważne jest także to, by umieć go zrealizować. Położyć punkt ciężkości na swój wysiłek i samozaparcie, aby przeprowadzić go od początku do końca. Prelegentka starała się udzielić odpowiedzi na pytania: co to znaczy, że pomysł jest nowy, przydatny i wartościowy? Jak zmierzyć, czy jest on rzeczywiście korzystny? W dalszej części swojego wystąpienia zwróciła uwagę słuchaczy, że w latach siedemdziesiątych XX wieku uznano kreatywność za przejaw inteligencji. Funkcjonowało wówczas przekonanie o tym, że człowiek inteligentny to człowiek kreatywny. Jednak jak się później okazało, sama inteligencja nie wystarczy. Inteligencja jest jednym z warunków kreatywności, ale nie wystarczy, aby tworzyć rzeczy nowe i wartościowe. Cenną uwagą było stwierdzenie, że myślenie o kreatywności w kategoriach kompetencji daje szansę na jej rozwijanie. Odwołując się do słów francuskiego surrealisty, dr Baryła-Matejczuk stwierdziła, że „głowy mamy okrągłe, ale nasze myślenie powinno zmieniać kierunek”. Kreatywność oznacza widzenie tego samego, co widzą inni, ale myślenie o tym w inny sposób. „Zerowa zmienność zabija kreatywność” – podkreśliła, cytując jednego ze szwedzkich ekspertów w dziedzinie zarządzania europejskiego. Odwołując się do rzeczywistości szkolnej i funkcjonującego w niej ucznia zdolnego, zauważyła, że w czasie trwania nauki otrzymuje on wiele wsparcia ze strony kadry pedagogicznej i swojego otoczenia oraz wszelkie niezbędne do nauki materiały. Jednak istotnym problemem jest to, jak wspierać ucznia, aby jego wszystkie sfery były rozwinięte, a nie tylko te, w których przejawia uzdolnienia. Chodzi o to, aby pomóc mu rozwinąć jego kreatywność, która w przyszłości pozwoli mu przetrwać na rynku pracy. Należy rozbudzać i rozwijać w uczniu to, co pozwoli mu dalej funkcjonować w życiu, a nie tylko osiągać wysokie wyniki w nauce.

W dalszej części swojego wystąpienia dr Baryła-Matejczuk podjęła próbę odpowiedzi na pytanie: Jak wykorzystać ponadprzeciętny potencjał i kreatywność jako element przedsiębiorczości? Podkreśliła, że w kreatywności oprócz tego, że czasem niektóre pomysły powstają same, abstrahując od procesu twórczego myślenia, to niektóre „zastają nas przy pracy”. Ważny jest świadomy wysiłek, systematyczność, działanie, które pozwala nam później czerpać owoce, czyli doświadczać nieświadomego natchnienia. Kreatywne myślenie to proces, składający się z wielu faz, podczas których człowiek przeżywa wzloty i upadki. Błąd jest jego stałym elementem, ale ważne jest, aby zmierzyć się z towarzyszącym niepokojem i frustracją. Istotnym elementem kreatywności jest również umiejętność podejmowania rozsądnego ryzyka – ale czy można ryzykować rozsądnie? Choć z drugiej strony mówi się, że najbardziej ryzykowne jest niepodjęcie ryzyka.

Z obserwacji prelegentki wynika, że współczesna młodzież odczuwa silną potrzebę bycia perfekcyjnym. Uczniowie zdolni rzadko poprzestają na czymś, co w ich poczuciu nie jest doskonałe. Zdaniem autorki, taki perfekcjonizm zabija etapy kreatywności. Uczniowie zdolni mają ciekawe pomysły, ale nie podejmują się ich wykonania z obawy, że nie będzie to doskonałe. Jaki ma to związek z elastycznością? Rzeczywistość, w której funkcjonuje człowiek, jest zmienna, dynamiczna. Zmiana jest normą. Jedyną szansą na przetrwanie jest umiejętne wykorzystanie swojego potencjału twórczego. Istotna jest zdolność przystosowania się do zmieniających się warunków, otwartość, podzielność uwagi czy umiejętność przyjmowania nowych pomysłów, chęć do zmiany stylów i metod pracy. Postrzeganie kreatywności w kategoriach umiejętności otwiera szansę doskonalenia jej podobnie, jak funkcjonowania fizycznego. Kreatywność i elastyczność na rynku pracy nie jest już opcją dodatkową, tylko standardem.

W następnym referacie, wygłoszonym przez dr hab. Dorotę Kornas-Bieleń, prof. KUL, poruszone zostały zagadnienia związane z rolą wartości w kształtowaniu tożsamości uczniów zdolnych. Na początku swojego wystąpienia prof. Kornas-Bieleń skupiła się na okresie adolescencji, od tego czasu bowiem dziecko zaczyna poważnie zastanawiać się nad tym, co mogłoby w życiu robić. Analizując obraz współczesnego młodego pokolenia w kontekście planowania kariery zawodowej, odwołała się do czterech różnych generacji funkcjonujących na rynku pracy, wśród których wyróżniła: (1) „Baby Boomers” – generacja osób najstarszych, które pracują po to, żeby przetrwać; (2) osoby powyżej trzydziestego roku życia – które żyją po to, żeby pracować; (3) generacja Y – młodzi, którzy pracują po to, żeby żyć; (4) generacja Z – która obecnie wchodzi na rynek

i nie wiadomo, jaka tak naprawdę będzie. Wiadomo jednak, że generacja Z to osoby pochodzące już z małodziejnych rodzin, żyjące w stosunkowo dużym dobrobycie, wchodzące na rynek pracy w czasach kryzysu gospodarczego. Osoby generacji Z są przekonane o tym, że pracę trudno będzie zdobyć i że będzie ona niestabilna. Autorka referatu wspomniała, iż generacja Z to po II wojnie światowej generacja najbardziej zróżnicowana pod względem społecznym, ekonomicznym, mentalnym i kulturowym. Poziom wykształcenia jej przedstawicieli, ich kompetencje życiowe i zawodowe oraz to, czy i w jaki sposób skorzystają ze swoich możliwości i zdolności, w dużym stopniu zależy od ich środowiska rodzinnego, od tego, w jakim stopniu sytuacje życiowe, jakich doświadczyli, stały się okazją do wykształcenia takich cech, jak pomysłowość, twórczość czy elastyczność.

Odpowiadając na pytanie dotyczące charakterystyki uczniów, którzy będą wchodzić na rynek pracy, prof. Kornas-Biela zwróciła uwagę, iż jest to tak zwana generacja trzy „C” (*change, communicate, connect*), dla której świat to Internet, a jeśli tym światem jest komunikacja, to przede wszystkim wirtualna. Dla przedstawicieli tej grupy najważniejsze jest to, by być stale podłączonym. Osoby, o których mowa, nastawione są na ciągłą edukację, przez co często odkładają decyzję o małżeństwie i zakładaniu rodziny. Młodzież nie lubi czytać książek, nie korzysta z bibliotek, a swoją wiedzę o świecie opiera na informacjach wyszukanych w Internecie. Młodzi ludzie cenią sobie szybkie działanie, potrafią kilka czynności wykonywać jednocześnie. Wszelkie zawody, które według nich wiążą się z rutyną, powtarzalnością, są w ich opinii nudne, nieinteresujące. Ze względu na fakt, iż osoby te charakteryzuje niestabilność, trudno im będzie budować karierę. Otwartość na zmiany, wysokie poczucie własnej wartości, gotowość do podjęcia pracy z przedstawicielami różnych kultur, do pracy na odległość i brak przywiązania do miejsca pracy – to charakterystyczne cechy przedstawicieli omawianej populacji, która w gruncie rzeczy jest zagubiona w otaczającej rzeczywistości. Omawiane pokolenie charakteryzuje się również kryzysem norm i wartości moralnych oraz kryzysem tożsamości. Młodzież ta odcina się od przeszłości, od tradycji i jest bierna społecznie. Preferuje kontakty wirtualne, natomiast ma poważne problemy z intymnością, więzią i odpowiedzialnością. Jest materialistycznie nastawiona do życia, zorientowana na konsumpcję i wygodne życie. W jej środowisku panuje kult ciała i seksualności. Charakterystyka pokolenia młodych, jakiej dokonała prof. Kornas-Biela, pokazuje tendencję w kierunku pewnych wartości w życiu młodzieży.

Mówiąc o zadaniach rozwojowych, należy między innymi zwrócić uwagę na przygotowanie młodych do małżeństwa i do rodziny oraz do pracy i kariery zawodowej. Przygotować się, to znaczy dookreślić swoją tożsamość, odpowiedzieć sobie na pytania: Kim jestem? Po co i skąd tutaj jestem? Po co żyję i dokąd w związku z tym zmierzam? Co nadaje sens mojemu życiu? Mówiąc o tożsamości i o jej kształtowaniu się w okresie dorastania i adolescencji, prof. Kornas-Biela podkreśliła, jak ważne jest ukształtowanie własnego światopoglądu, własnych centralnych idei życiowych, systemu wartości i norm, wiodących celów życiowych, systemu preferencji i tego, co nazywamy tożsamością indywidualną, dzięki której jesteśmy niepowtarzalni, odrębni, inni. Tożsamość, związana z systemem wartości i z naszym życiem duchowym, jest osią życia psychicznego. Odpowiadając na pytanie, czym jest wartość, prof. Kornas-Biela stwierdziła, iż wartości tak naprawdę kształtują się przez całe życie, zmieniają się i doskonalą. Zdaniem prelegentki ważne są tutaj doświadczenia osobiste, ale i samowychowanie – aktywność własna w kierunku samorozwoju. Wyznawane wartości decydują o naszych sądach, przekonaniach, motywacji, planach, dążeniach, wyborach i zachowaniach. Ukierunkowują całą drogę życia. Zadaniem rodziców, nauczycieli i doradców jest ułatwienie młodzieży odpowiedzi na pytanie: Co jest dla mnie ważne, cenne, pożądane? Na czym polega ta wartość i jak ja mogę ją realizować w życiu? Czy znam osoby, które ją realizują i czy są one dla mnie autorytetem? Jak ocenić siebie z punktu widzenia realizacji tych wartości? Czy rzeczywiście jestem taki, jakie wartości wyznaję?

W dalszej części wykładu prof. Kornas-Biela nawiązała do systemu wartości Frankla, który wyraźnie powiedział, że człowiek jest bytem ukierunkowanym na realizację wartości i na poszukiwanie sensu życia. Człowiek w toku swojego rozwoju musi zabiegać o głęboki i wartościowy sens życia, ponieważ bez tego narażony jest na frustrację egzystencjalną, różnego rodzaju zaburzenia psychiczne i zachowania. Mówiąc o uczniu zdolnym, odwołała się do słów A. Einsteina, który twierdził, iż każdy jest geniuszem, co oznacza, że każdy ma jakieś zdolności. Uczeń zdolny w warunkach szkolnych to ten, który ma wysokie uzdolnienia ogólne bądź kierunkowe. One wyznaczają zupełnie inny bieg życia, inne doświadczenia. Uczeń zdolny to jednocześnie problem i wyzwanie. Ale należy zwrócić uwagę, że być zdolnym to być narażonym na ryzyko. Z jednej strony, gdy młodzież ma możliwość edukacji, przejawiane zdolności mogą uzyskać możliwość realizacji, spełnienia. Z drugiej – mogą pozostać nierozpoznane. Jak wynika z prowadzonych badań, 1/3 młodzieży doświadcza syndromu nieadekwatnych osiągnięć szkolnych. Ta grupa młodzieży narażona jest na poczucie niezrozu-

mienia, izolacji, czego wynikiem bywają załamania psychiczne, depresja, próby samobójcze czy uzależnienia. Odnosząc się do planowania kariery ucznia zdolnego, prelegentka zaznaczyła, iż jest to nie tylko wybór konkretnego zawodu, lecz także planowanie drogi życiowej. Formowanie jego kariery zawodowej to rozwój oparty na jego sensie życia, systemie wartości i na tym, jaki styl życia on chce i może prowadzić, jaki byłby dla niego satysfakcjonujący i dawał poczucie szczęścia. Dlatego pracując z uczniem zdolnym, nie należy ograniczać się do jednego zawodu, tylko skupić się na przygotowaniu do zmiany zawodu w ciągu życia. Ważne jest, by uświadomić uczniowi, że sukces jest drogą, której cel nigdy nie jest w pełni osiągnięty. Po jednym sukcesie można myśleć o następnym. Istotne jest jednak również, by młody człowiek nabył świadomość, że sukces to ścieżka zawiła, na której zmierzyć się trzeba z licznymi trudnościami i niepowodzeniami. Wśród czynników decydujących o planowaniu kariery prof. Kornas-Biela wyróżniła moderatory wewnętrzne i środowiskowe. W dalszej części wystąpienia odniosła się do teorii Howarda Gardnera o wielorakiej inteligencji. Szczególną uwagę zwróciła na inteligencję intrapersonalną, polegającą na tym, że rozumiemy siebie, rozróżniamy swoje uczucia i nastroje, rozpoznajemy swoje intencje i motywy. Samowiedza i samoświadomość są niezbędnym warunkiem dla kształtowania głębokiego poczucia sensu życia i systemu wartości, który byłby aktualizowany w życiu. Inteligencja intrapersonalna sprzyja kształtowaniu osi życiowej opartej na cennych wartościach w życiu.

Profesor Kornas-Biela zwróciła również uwagę na znaczenie kształtowania u młodzieży inteligencji interpersonalnej. Uczniowie zdolni, nastawieni na rozwój swoich zdolności i kompetencji, przejawiają trudności w kontaktach z innymi. Inteligencja interpersonalna polega na zdolności rozumienia stosunków międzyludzkich, ale też cudzych uczuć, przeżyć, intencji, umiejętności słuchania drugiej osoby, bycia empatycznym. Związana jest z dojrzałością psychiczną i społeczną.

Jako ostatni ważny punkt swojego wystąpienia prof. Kornas-Biela wskazała zagadnienie inteligencji moralnej, polegającej na postrzeganiu życia ludzkiego w kontekście sensu. Inteligencja moralna polega na zdolności decydowania o tym, jakie normy i zasady moralne powinny się znaleźć w wyznawanym systemie wartości, a przejawia się w czterech umiejętnościach, wśród których wyróżniono: (1) uczciwość, (2) odpowiedzialność, (3) empatię i (4) wybaczenie. Inteligencja moralna została przez prelegentkę nazwana życiowym kompasem, który pozwala stawiać sobie cele zgodne z życiowymi wartościami. Jest ona podstawą, bez której nie da się funkcjonować w społeczeństwie. Inteligencja moralna chroni też przed depresją, niepokojami i odrzuceniem społecznym. Jak donoszą badania,

istnieje wysoka korelacja między inteligencją moralną a sukcesem życiowym. Inteligencja moralna sprzyja sukcesom także w świecie biznesu. Z przytoczonych badań wynika, iż osoby o wysokiej inteligencji moralnej mają poczucie dobrostanu i wewnętrznej harmonii, są silnie psychicznie, odporne na stres i błędy życiowe, łatwo adaptują się do warunków życia, ale także są wierne sobie i swoim wartościom. Ukształtowanie w młodzieży inteligencji moralnej, zdaniem prelegentki, będzie kompetencją kluczową. Inteligencja moralna, związana z tożsamością osobistą i dojrzałością psychiczną, jest posagiem na życie.

W wystąpieniu pt. „Wyzwania doradztwa zawodowego” mgr Karolina Szczuka przedstawiła pokrótce zadania realizowane przez doradców zawodowych pracujących z młodzieżą. Definiując pojęcie doradztwa zawodowego, autorka określiła je jako towarzyszenie, niesienie wsparcia w wyborze jak najlepszej drogi uczniowi bądź klientowi, pomoc przy rozpoznaniu mocnych i słabych stron oraz ukierunkowanie go. Zwróciła też uwagę na bariery, na jakie napotyka doradca w toku swojej pracy. Wśród nich znalazła się między innymi świadomość ucznia – jak się okazuje, uczniowie często nie wiedzą, że w danej szkole prowadzone jest doradztwo zawodowe i kto udziela porad w tym zakresie. Nieświadomy uczeń oznacza również nieświadomych rodziców. Jak pokazuje praktyka szkolna, w wielu placówkach funkcję doradcy zawodowego pełni nauczyciel przedmiotowy, wyznaczony przez dyrektora szkoły. Połączenie realizacji zajęć przedmiotowych z realizacją doradztwa zawodowego jest zadaniem, które przysparza nauczycielom wielu trudności. Dość istotnym zagadnieniem jest również świadomość samego doradcy.

Omawiając wyzwania doradztwa zawodowego, prelegentka wymieniła między innymi: (1) określenie zainteresowań i predyspozycji uczniów, (2) analizowanie możliwości kariery zawodowej ucznia, (3) wdrażanie idei uczenia się przez całe życie, (4) budowanie pozytywnych postaw wobec kształcenia zawodowego, (5) zachęcanie uczniów do doświadczenia pracy, (6) przygotowanie rodziców do tego, aby pomagali swoim dzieciom w podejmowaniu decyzji, ponieważ to rodzice są pierwszymi doradcami, z których wsparcia młodzi ludzie chcą korzystać, (7) wspieranie nauczycieli w realizacji zadań z zakresu doradztwa, współpraca z instytucjami, które pomagają w realizacji doradztwa zawodowego. W dalszej części swojego wystąpienia mgr Szczuka postawiła pytanie: „Gimnazjalista w procesie zmian – wyzwanie czy szansa?” Według niej wyzwaniem jest na pewno odpowiedź na pytanie: Kim jestem i czego chcę? Jak podkreśliła, część osób młodych, kończąc studia, nie zawsze wie, co chciałaby robić w życiu, więc z pewnością młodzieży w wieku dorastania będzie towarzyszył podobny problem.

Jak zaznaczyła, jako szansę należy postrzegać możliwość przygotowania uczniów do dokonywania trafnych wyborów. Należy kształcić w nich umiejętności, które w przyszłości będą mogły zostać wykorzystane przy wykonywaniu różnych zawodów. Zadaniem nauczycieli i wychowawców jest maksymalne wykorzystanie czasu nauki szkolnej, aby wpoić młodzieży umiejętności i nawyki, które będą przydatne w pracy zawodowej. W dalszej części swojego wystąpienia mgr Szczuka przybliżyła korzyści płynące z doradztwa dla uczniów i dla szkoły. Główną korzyścią dla ucznia jest przede wszystkim zaprojektowanie jego indywidualnej ścieżki kariery, wzmacnianie przekonania, że warto planować swój rozwój, a rozmowa z doradcą pomoże dookreślić umiejętności i zainteresowania. Wśród korzyści dla szkoły wyróżniła między innymi bazę informacyjną dostępną dla uczniów i nauczycieli. Ponadto, podczas naboru nowych uczniów do danej placówki, doradca zawodowy pozostający do dyspozycji uczniów i nauczycieli jest czynnikiem zachęcającym potencjalnych kandydatów na uczniów danej placówki. Wśród zadań doradcy zawodowego mgr Szczuka wyróżniła systematyczną diagnozę zapotrzebowania, aktualizację informacji, prowadzenie zajęć z uwzględnieniem zasady indywidualizacji, a także współpracę z nauczycielami i wspieranie ich w realizacji doradztwa zawodowego. Kończąc swoje wystąpienie, wskazała podstawy prawne, na podstawie których organizowane jest doradztwo, zawodowe, oraz udzieliła kilku cennych wskazówek odnośnie do sporządzania szkolnego programu doradztwa zawodowego.

Kolejny wykład, jaki mieli okazję wysłuchać uczestnicy konferencji, dotyczył współczesnych trendów w doradztwie zawodowym. Wygłosił go dr hab. Czesław Noworol, który zauważył, że uczniowie zdolni bardzo rzadko są rozpoznawani jako zdolni. Jak stwierdził, nie jest to wina kadry pedagogicznej, ale funkcjonującego systemu. Uczniowie są pozbawieni wsparcia doradcy zawodowego. Dla poparcia swojej tezy prelegent przygotował prezentację przedstawiającą dziesięć sławnych osób, które odniosły wielki sukces, ale w przeszłości miały problemy z nauką. Jak zauważył, dzisiejsza młodzież żyje w rzeczywistości XXI wieku, w społeczeństwie wiedzy. Musi zrozumieć, że problem związany z wyborem drogi kariery jest częścią większego dylematu: jak przeżyć życie w postmodernistycznym świecie, ukształtowanym przez globalną ekonomię i wspieranym przez nowoczesną technologię? Młody człowiek musi odpowiedzieć sobie na pytanie: Co mogę zrobić ze swoim dalszym życiem? Zadaniem doradcy jest służyć wsparciem uczniowi, który chce zaprojektować nie tylko ścieżki edukacyjne i zawodowe, ale także ścieżki życiowe. Powstają tu problemy i pytania natury etycznej: Co warto w życiu robić? Czym się kierować? Młodzi ludzie, zdaniem prelegenta, często takich pytań nie zadają, natomiast zadają je

sobie ich rodzice. Tu też ważne zadanie mają doradcy, aby pomóc nie tylko młodym ludziom, ale także ich najbliższym, którzy troszczą się o ich przyszłość.

Mówiąc o współczesnych trendach w doradztwie zawodowym, prof. Noworol podkreślił, iż zostały one podyktowane przez współczesny konsumpcjonizm. Wśród teorii związanych z omawianym tematem wyróżnił i krótko scharakteryzował między innymi teorię chaosu kariery, teorie konstruowania kariery czy relacyjną teorię pracy. Zwrócił również uwagę, iż w czasach współczesnych coraz rzadziej mówi się o doradztwie zawodowym jako takim, natomiast coraz częściej o całościowym doradztwie kariery, ze względu na podkreślenie ciągłości i ustawiczności rozwoju człowieka.

W dalszej części swojego wystąpienia prof. Noworol zwrócił uwagę na problemy, z jakimi boryka się doradztwo zawodowe. Przede wszystkim wskazał na brak obowiązku zatrudniania doradców zawodowych w placówkach oświatowych, pełnienie funkcji doradców przez nauczycieli wskazanych przez dyrektora danej placówki, brak studiów wyższych kształcących doradców zawodowych (jednie formy kształcenia podyplomowego), a także brak współpracy między szkołami a pracodawcami. Omawiając sytuację w Polsce i w Europie, zwrócił uwagę na obecnie rozwijającą się istotną kwestię, jaką jest certyfikowanie kompetencji zdobytych na drodze formalnego, nieformalnego bądź pozaformalnego uczenia się. Profesor Noworol dokonał rozróżnienia pojęcia (1) umiejętności, które łączą się ze zdolnościami, (2) pojęcia kompetencji, których nie da się nauczyć w szkole, gdyż wymagają one doświadczenia w pracy, oraz (3) kwalifikacji – które współcześnie stają się równoważnikiem zawodu. W dalszej części swojego wystąpienia wskazał narzędzia wspomagające doradztwo zawodowe, a także wspominał o ośmiu kompetencjach kluczowych, będących podstawą ram kwalifikacyjnych. Zdaniem profesora kompetencje kluczowe są niezbędne, aby rozbudzać krytyczne myślenie i kreatywność, kształtować umiejętność oceny ryzyka oraz podejmowania trafnych decyzji, a także konstruktywnie kierować emocje. Na zakończenie swojego wykładu prof. Noworol przybliżył kulturę kształcenia w krajach europejskich i porównał ją z obecną sytuacją w Polsce. Po tym wykładzie nastąpiła krótka przerwa.

Po przerwie swoje referaty wygłosili prelegenci, którzy brali udział w pracach nad powstaniem projektu oraz podczas jego wdrażania. Jako pierwsza głos zabrała mgr Renata Krupa, koordynator projektu „Kotwice Kariery”, dyrektor Centrum Doskonalenia Nauczycieli LECHAA. Swoją prezentację przygotowała we współpracy z dr Pawłem Rydzewskim, który jednak nie mógł wziąć udziału w spotkaniu, w związku z czym zastąpił go doktor Tomasz Knopik. Mgr Krupa przedstawiła główne cele projektu oraz stopień ich wykonania. Projekt „Kotwice

Kariery” realizowany był od 1 kwietnia 2015 do 30 czerwca 2015 roku. Przy realizacji projektu pracował zespół ekspertów, którego owocem działań są: (1) aplikacja webowa „Kotwice Kariery” – narzędzie pomocne podczas diagnozy mocnych i słabych stron ucznia w aspekcie zdolności analitycznych i twórczych ucznia, jego zainteresowań, wartości i autonomii, (2) aplikacja webowa „Strefa samorozwoju” – narzędzie składające się z zadań, myśli i ćwiczeń, które uczniowie rozwiązują w szkole i w domu, a ich celem jest wspomaganie procesu doradztwa zawodowego, (3) poradnik „Punkt ciężkości” – zawierający karty pracy dla uczniów do rozwiązania samodzielnego lub pod okiem doradcy, (4) poradnik „Kotwice kariery” – publikacja wspierająca pracę doradców zawodowych oraz nauczycieli prowadzących zajęcia z zakresu doradztwa, a także (5) cykl filmów „Moje pasje” – w których młodzi ludzie prezentują, jak dzięki ciężkiej pracy zrealizowali swoje pasje i osiągnęli życiowy sukces. W następnej kolejności głos zabrali: mgr Anna Podkowa – doradca zawodowy, mgr Małgorzata Mitura-Cegłowska – mentor doradców zawodowych oraz mgr Jerzy Arbuz – dyrektor Gminnego Zespołu Szkół w Kazimierzu Dolnym, którzy opowiedzieli o swoich doświadczeniach związanych z wdrażaniem produktów projektu „Kotwice Kariery”.

Po części wykładowej uczestnicy konferencji mieli okazję wziąć udział w dwóch spośród czterech proponowanych warsztatów, których tematyka oscylowała wokół problematyki rozwijania kreatywności i myślenia analitycznego uczniów zdolnych, rozwijania ich zainteresowań oraz wspierania w zakresie krystalizacji hierarchii wartości.

Konferencja spotkała się z pozytywnym odbiorem słuchaczy. Bardzo często organizowane są spotkania, konferencje i warsztaty dotyczące specyfiki funkcjonowania uczniów z różnego rodzaju dysfunkcjami i deficytami. Literatura naukowa jest bogata w opracowania opisujące specyfikę pracy z tą grupą uczniów, natomiast uczeń zdolny i jego potrzeby zdają się być pomijane; a przecież jest to również uczeń o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Podczas spotkania prelegenci poruszyli wiele istotnych kwestii związanych z funkcjonowaniem ucznia zdolnego w środowisku szkolnym, a także z planowaniem jego kariery edukacyjnej i zawodowej. Zwrócono uwagę na zadania i problemy, jakie na swej drodze napotykają specjaliści oraz nauczyciele realizujący w swoich szkołach zajęcia z doradztwa zawodowego, udzielono cennych wskazówek związanych ze specyfiką pracy z uczniem zdolnym, a także przekazano gotowe narzędzia diagnostyczne i metodyczne, które z powodzeniem mogą zostać wykorzystane w codziennej pracy nauczyciela.